

Notodden tirsdag, 30. oktober 2012

Fornyings-administrasjons- og kirkedepartementet
Kirkeavdelingen
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo
(sendes bare pr e-post)

NOTODDEN KIRKELIG FELLESRÅDS FORSLAG TIL ENDRINGER I GRAVFERDSFORSKRIFTEN – SVAR PÅ HØRING

Notodden kirkelige fellesråd har i møte 16. oktober 2012 gitt kirkevergen fullmakt til å behandle det kongelige fornyings- Administrasjons og kirkedepartement sin høring av den nye gravferdsforskriften 28. juni 2012. Forslaget som følger er gjennomgått av rådet selv via e-post korrespondanse. Vi takker for et godt forslag til forskrift der mange av utfordringene i dagens gravferdsforvaltning er søkt løst. Gravferdsforvaltningens oppgave om å være en tjeneste for alle uansett tro og livssyn er særdeles viktig for forvaltningens troverdighet. Tjenlige verktøy er nødvendig for å møte fremtidens krav om effektivitet og en transparent virksomhet. Forslaget innebærer redskaper til å sette skranker for diskriminering både etter livssyn og med hensyn til tilgjengelighet på gravplassene. Gode verktøy i regelverket og bruk av standard er viktig av hensyn til helse-, miljø og sikkerhet for de ansatte i gravplassforvaltningen.

Vi knytter våre kommentarer til høringsdokumentets nummerering. Berøres ikke punkter i høringen så slutter NKF seg til departementets vurderinger.

NKF vil understreke sine tre siste avsnitt i kapittel 7 – det er svært viktig med økt kontroll/krav til bruk av masser der kistegraver skal settes ned.

3. Tilpasninger til religiøse og livssynsmessige minoriteter

3.3 Bør det kunne dispenseres fra kravet om kiste ved gravlegging? Vi forstår at dette kan være ønskelig ut fra en religiøs tradisjon. Gravferdsforvaltningen ønsker likevel ikke denne dispensasjonsmuligheten, selv om det kan settes vilkår. Mange gravferdsforvaltninger tilrettelegger allerede i dag en mulighet for å delta i å fylle igjen graven. Sjelden blir graven lukket helt på denne måten, de sørgende deltar ved at de legger på en større eller mindre del av jorden, men graven blir lukket og ferdigstilt av fellesrådets medarbeidere. Videre er det problemstillinger knyttet til krav til kvalitet på det som eventuelt skal brukes i stedet for kisten og at det er behov for noe som tilsvarer

DEN NORSKE KIRKE

Notodden kirkelig fellesråd

en kiste til oppbevaring og transport. Dette behovet må sees i tråd med HMS-krav for de som har som sin arbeidsoppgave å håndtere lik. Vi ser også for oss unødige utfordringer i forhold til hvilke vilkår som må settes. Dette bør avklares i annet regelverk. Vi opplever også en lojalitet til kravet om kiste fra de ansvarlige for gravferden og imamer vi har møtt.

3.4. Tilstedeværelse under kremasjon. Vi stiller oss bak forslaget og anfører at sikkerhets spørsmål som oppstår ved de pårørendes tilstedeværelse må kunne løses med god informasjon om krematoriets rutiner.

4. Tilpasninger til plan- og bygningslovgivningen

4.1 Anlegg mv. av gravplass. Det er viktig at det blir avsatt tilstrekkelig areal til gravplass. Vi mener at det er å detaljregulere virksomheten utenfra når det foreslås at kommunen selv skal regulere areal til gravplass. Det er tilstrekkelig at kommunen gis en plikt til å avsette areal til gravplasser i sine arealplaner. Det er den myndigheten som forvalter gravplassene som kjenner behovene og som er den rette til å ha ansvaret for å regulere areal til gravplass. Avgiftene til regulering kan løses ved at gravplass defineres som offentlig formål og dermed er avgiftsfritt, eventuelt at utredning av midler fra kommunen kan komme i stedet. I 4.2 mener vi at det bør ligge en sikring av samhandling mellom gravferdsforvaltningen og kommune. Gravferdsforvaltningen må være sikret innflytelse slik at en får en god vurdering av areal og dets egnethet. Bispedømmets mulighet til å uttale seg synes mindre viktig.

7. Tekniske endringer

7.1 Stenging av deler av gravplassen. Festers rettigheter etter festeavtalen gjelder for hele festetiden, når festetiden i mange situasjoner er 20 år så sier det seg selv at det er svært krevende for driften av gravplassen at ved vesentlige endringer i forholdene på gravplassen ikke kan gjøre endringer før de 20 årene er gått. Dette kan medføre uverdige forhold på gravplassen og det er formålstjenlig med en hjemmel til å kunne gripe inn i festers rettigheter der det er tungtveiende grunner som tilsier at det er nødvendig. Vi foreslår også at det gis samme begrensning på urnegraver dersom det er tungtveiende grunner som f.eks. flom. Vi sier oss enig i at det må særlig sterke grunner til å benytte seg av denne hjemmelen. Vi stiller imidlertid spørsmål om «tungtveiende» er for sterkt uttrykk og «flom» for snevert eksempel for når en kan benytte denne hjemmelen?

7.2 Grunnvann og drenering

Slik vi forstår dette så gjelder dette grunnvann.

7.3 Kistegrav

7.3.1 Krav til jordoverdekning reduseres til 0,8 m og NKF anser dette som en formålstjenlig regel. Vi stiller imidlertid spørsmål ved hvordan dette vil påvirke gjeldende praksis der urner blir satt ned i kistegraver. Med dagens lovverk anses det ikke å bryte gravfreden da urnen ikke vil kommen i

DEN NORSKE KIRKE Notodden kirkelig fellesråd

berøring med kisten da urnen får 0,5 m overdekking. Dersom kravet til jordoverdekking reduseres på kistegravene må den reduseres tilsvarende til 0,4 m for urner i gjeldene forskrift § 14. 2 ledd. Det at urnen lages av organisk materiale støtter denne vurderingen.

Når det gjelder 0,3 m på hver side av kisten kan det medføre utfordringer der gravene har gamle mål etter gravplaner fra før 1997. Slik vi forstår regelverket kan det gis dispensasjon der det er en forsvarlig bruk av graven. Videre at dette kravet gir en veiledning ved vurdering om kistefelt skal omreguleres til graver med nye mål i fremtiden. Vår erfaring er at det er ønskelig at graver har de mål som kreves i gjeldene regelverk.

Levninger som ikke brytes ned på en forutsigelig og effektiv måte er et stort problem på flere av våre gravplasser. Dette får svært negative konsekvenser for utnyttelse av areal og arbeidsmiljøet til de gravlundsansatte. For gravfestere kan dårlige jordforhold føre til at det ikke blir mulig å benytte festet grav som forutsatt. Slike episoder representerer en klar forringelse av kvaliteten på forvaltningens tjenester. NKF mener det er svært viktig at en ny forskrift setter krav til gravplassenes nedbrytningsegenskaper. Vi mener det er nødvendig med bestemmelser som regulerer praksis slik at de alvorligste feilene unngås. Krav til drenering er ikke tilstrekkelig. Effektiv nedbrytning kan ikke sikres uten bruk av masse med egnet siktesjikt og sammensetning. Derfor må masser og drenering ses i sammenheng. I tette jordmasser stopper luft- og vanngjennomstrømning opp og drens-systemet gjør begrenset eller ingen nytte. Dette er dessverre ikke bare et problem på gamle kirkegårder/gravlunder. Vi ser i vårt nærmiljø at det fra nye anlegg kommer rapporter om bruk av uegnet masse.

NKF mener det bør defineres en minimumsstandard for masser som kan benyttes til graver. Videre bør det vurderes om det på eksisterende gravplasser med uegnet masse bør settes krav til tiltak for å sikre en best mulig omdanning, eksempelvis ved masseutskiftning i enkeltgraver ved gjenbruk.

NKF foreslår at det i forskriftene kommer inn en formulering hvor det fastslås at departementet eller godkjennende myndighet kan stille nærmere krav til masser benyttet til kistegraver.

8. Gravlegging

Notodden kirkelige fellesråd praktiserer regelverket i tråd med det departementet har veiledet. Det vil være klagjørende om en begrenser seg til de ordinære virkedagene fra og med mandag til og med fredag og kommer med en presisering av det.

9. Anonym og navnet minnelund

Det er positivt at en legger til rette for nye gravleggingsformer som kan møte endrede behov fra publikum og for å møte krav til å tilby gravareal i pressområder og til å utnytte gravarealet best mulig. Vi stiller oss positivt til åpningen i forskriftens § 21 om at de som er omkommet på havet, i krig eller lignende kan få navnet sitt på minnesmerket.

DEN NORSKE KIRKE

Notodden kirkelig fellestråd

Dersom dødfødte barn som ikke har fått egen grav kan defineres under begrepet «eller lignende» i denne paragrafen så vil det å kunne få navn på minnesmerke avhjelpe pårørende som på grunn av tolkning av tidligere regelverk ikke har fått en grav å gå til.

10. Gravminner

10.1 Dimensjoner på gravminner. Det er svært positivt å få hjemmel til å kunne dispensere fra kravet til dimensjoner der det er nødvendig, det er ofte svært små avvik som er aktuelle.

10.2 Fundament. Utfordring er når eksisterende regler skal tolkes, hva er kravet når gravminnet ligger en skråning? Dersom sokkelen legges ned i vater vil den stikke opp i forkant eller at deler av gravminnet vil komme under jorden i bakkant. Vi ser at vi kan tilrettelegge med egne regler i våre vedtekter, men dette er en nasjonal utfordring og ønsker på bakgrunn av det å ta det med her.

11. Helse-, miljø og sikkerhet

11.2 Krav til kiste. Vi er svært positive til at departementet har tydeliggjort regelverket når det gjelder størrelse og krav til kister og at gravferdsmyndigheten kan treffe nødvendige avgjørelser der det er påkrevd på grunn av driften på krematoriet.

11.3 Krav til askeurne. Vi stiller oss positive til at kravet til askeurne er at den skal være laget av organisk materiale.

11.4 Gjenvinning av metallrester etter kremasjon. Det er positivt at denne regelen tydeliggjøres.

12 Økonomiske og administrative konsekvenser

Generelt må den norske gravferdssektoren kunne betraktes som underfinansiert. Det totale beløpet som går til drift av våre gravplasser er omtrent en femtedel av det forvaltningene i Sverige har til rådighet. Sverige har ca 3200 gravplasser mot Norges 2000. I antall gravferder ligger Sverige ca dobbelt så høyt som Norge. Tallene kan ikke uten videre sammenlignes, men uttrykker like vel hvor nøkterne rammer den norske gravferdsvirksomheten har.

I stort er NKF enig i departementets vurdering om at forslaget ikke vil representere noen vesentlige merutgifter for forvaltningene. Unntaket blir muligens innføringen av SOSI-standarden hvor muligheten til å ta utgiftene til stedfesting over driftsbudsjettet for mange ikke vil være til stede. Det kan være at innføringen av en slik nasjonal standard bør knyttes opp til et finansieringsansvar for kommunen.

DEN NORSKE KIRKE Notodden kirkelig fellestråd

For øvrig:

Porter:

I forskriften pr. i dag er det krav om porter, mange kirkegårder i er i dag viktige deler av landskapet og blir delvis brukt som park og grøntareal. Notodden kirkelige fellestråd anfører at kravet om port ikke bør være påkrevd, men det må være et tydelig inngangsparti som avgrenser gravplassen fra bebyggelse og landskapet omkring.

Rester av gammel urne ved ny gravlegging:

Til forskriftens § 12 som ikke er nevnt i høringsnotatet:

Vi ønsker oss en tydeliggjøring der det finnes rester av urner ved åpning av grav. Per i dag er det kun nevnt grove knokler og kisterester i § 12 3.ledd. Regelen bør lyde: «Tidligere benyttet grav kan bare brukes på nytt når det ikke finnes annet enn grove knokler og kiste- og urnerester etter tidligere gravlegging.»

Vennlig hilsen
For Notodden kirkelig fellestråd

Håvard J. Russnes
Kirkeverge